PATRISTICA

PATRISTICS

Omilia Sfântului Ioan Gură de Aur *Despre reprimirea lui Severian* (De recipiendo Severiano – CPG 4395)

Asist. Dr. Dragoș Boicu[1]

I

Abstract:
The homily *De recipiendo Severiano* (CPG 4395) is one of the chrysostomic sermons with an undeniable authenticity that gives us an insight of his conflict with Severian, bishop of Gabala. Under the pretext of proclaiming the peace John Chrysostom actually warns his community about the schemes of Severian and buils a new demonstration of strenght in order to prevent further attacks from Severian's sustainers.

Keywords:
St. John Chrysostom, Severian of Gabala, De recipiendo Severiano, Constantinople, homiletics

I

Așa cum precizasem în materialul anterior[2] între textele al căror autor este indubitabil Sfântul Ioan Gură de Aur există o serie de omilii care se disting atât prin stil, dar mai ales prin tematica, respectiv prilejul rostirii lor. Astfel, mărturiile interne (stilul, temele recurente) sunt confirmate de referințe precise la anumite evenimente

[1] Dragoș Boicu, Asistent la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din cadrul Universității „Lucian Blaga" din Sibiu. dragosbcu@yahoo.com

[2] Asist. Dr. Dragoș Boicu, „Sf. Ioan Hrisostom, Cu privire la întoarcerea din Asia / De regressu (CPG 4394)", în: *RT* nr. 1/2019, p. 240-259.

din biografia autorului. Între aceste lucrări un loc special îl ocupă cuvântările *De regressu* (CPG 4394) şi *De recipiendo Severiano* (CPG 4395), care alături de omilia lui Severian de Gabala, *De pace* (CPG 4214), au alcătuit un grupaj aparte, cunoscut multă vreme doar prin intermediul traducerilor latine. Reiau observaţia ilustrului călugăr Bernard de Montfaucon († 1741), care arăta la începutul secolului al XVIII-lea că: „nu deţinem aceste opere decât în latină; textele greceşti fie s-au pierdut de-a dreptul, fie sunt încă ascunse pe undeva. Dar sunt autentice, ordinea chestiunilor şi evenimentelor [pe care le abordează] este aşezată (corespunzător) şi o indică stilul însuşi”[3]. Ulterior au fost descoperite variantele greceşti ale două dintre textele respective şi avem toate motivele să credem că şi ultima piesă omiletică (*De recipiendo Severiano*) din acest grupaj de texte, despre care se credea până la jumătatea secolului al XIX-lea că au supravieţuit doar în latină, este şi ea autentică, chiar dacă reprezintă doar o formă abreviată, cum a fost şi cazul omiliei severiene *De pace.*

Context

Şi această omilie face trimitere la un eveniment istoric concret din viaţa Sfântului Ioan Gură de Aur: reconcilierea cu episcopul Severian de Gabala. Situaţia este destul de bine cunoscută prin intermediul *Istoriilor bisericeşti* redactate de către Socrates Scolasticul (VI, 11) şi Sozomen (VIII, 10), care prezintă episodul respectiv cu detaşare sau chiar cu antipatie pentru Hrisostom.

Întorcându-se din călătoria sa în Asia, Sfântul Ioan a găsit Biserica din Constantinopol aparent liniştită, dar măcinată de conflictul mocnit dintre diaconul Sarapion şi episcopul Severian. În mod natural Gură de Aur s-a poziţionat de partea diaconului său care îl informase cu privire la succesul şi ascensiunea lui Severian. Acesta, în decursul a trei sau patru luni a reuşit să se bucure de o deosebită popularitate în rândul principalelor grupuri influente de la curte.

Finele apropouri făcute în omilia hrisostomică *De regressu* au fost ignorate de episcopul Gabalei care s-a simţit foarte sigur pe susţinerea împărătesei Eudoxia şi a curtenilor influenţi şi a ales să-l sfideze pe Sfântul Ioan, care, neinspirat şi el, a dat o

[3] *Tou en hagiois patròs hēmōn Iōánnoū toū Chrysostómou Archiep Kōnstantinoū-poleōs tà Ehyriskómena pánta = Sancti patris nostri Joannis Chrysostomi Archiepiscopi Constantinopolitani opera omnia quae extant : vel quae ejus nomine circumferuntur*, ad mss. codices ... necnon ad savilianam frontonianam editiones castigata, innumeris aucta: nova interpretatione ... praefationibus, monitis, notis, variis lectionibus ... / et copiosissimus indicibus locopletata, opera & studio d. Bernardi de Montfaucon, vol. III, Paris, 1837: „Haec opuscula Latine tantum habemus, Graeca enim vel prorsus amissa sunt, vel latent alicubi. Germana autem esse, tum rerum negotiorumque de quibus agitur series, tum stylus ipse suadet”.

prea mare atenţie replicii cu care acidul Severian ar fi răspuns gestului indolent al diaconului Sarapion:

> „Cândva, fiind de faţă Severian, (Sarapion) nu i-a dat cinstea cuvenită, ci stătea jos, arătând că puţin îi pasă de prezenţa lui. Severian nu a suportat acest dispreţ al lui Sarapion şi a zis cu voce tare faţă de cei prezenţi: «Dacă Sarapion va muri creştin, (atunci) Hristos nu S-a întrupat». Sarapion, profitând de această ocazie, l-a acuzat fățiș (pe Severian) că este duşmanul lui Ioan. Omiţând menţiunea «Dacă Sarapion va muri creştin» a zis că Severian a afirmat doar că «Hristos nu S-a întrupat»[4]. Şi a adus mulţime de martori (care să confirme) că (Severian) a spus aceasta. Iar Ioan l-a alungat fără întârziere pe acela (Severian) din oraş"[5].

Cel mai probabil acest moment poate fi datat în vara anului 402 sau cel târziu la începutul toamnei a aceluiaşi an.

Atât Socrates, cât şi Sozomen urmăresc modul în care a fost distorsionat episodul de anturajul Sfântului Ioan şi reacţia deloc ezitantă care a condus la izgonirea lui Severian din Constantinopol.

Deşi era conştient că elitele capitalei pe care le antagonizase ori neglijase s-au orientat către episcopul Gabalei, totuşi, aşa cum o indica entuziasmul din omilia *De regressu*, Sfântul Ioan simte că masele credincioşilor simpli i-au rămas pe mai departe fidele, acordându-i o foarte importantă susţinere populară. Mizând pe acest sprijin moral şi forţă greu de ignorat de către puternicii zilei, Sfântul Ioan îşi permite să-l alunge pe Severian care părăseşte capitala şi se opreşte la Calcedon aşteptând evoluţia situaţiei. Este discutabil dacă izgonirea a însemnat şi excomunicarea, respectiv condamnarea ca eretic în baza afirmaţiei impioase adresate lui Sarapion.

Socrates şi Sozomen relatează că împărăteasa Eudoxia a intervenit prompt mustrându-l pe Sfântul Ioan şi rechemându-l în Constantinopol pe Severian, care a revenit de îndată. Totuşi, episcopul Gabalei se afla într-o situaţie canonică delicată, fiind poate chiar excomunicat, ceea ce teoretic îl împiedica să-şi exercite prerogativele sacerdotale. În mod cert avea nevoie de binecuvântarea arhiereului capitalei pentru a-şi mai desfăşura misiunea în Constantinopol.

Dar se pare că activitatea lui Severian rămâne destul de intensă şi după revenirea Sfântului Ioan în capitală şi potrivit cercetărilor recente ale lui Richard Bishop[6], în

[4] Sozomen lasă totuşi să se înţeleagă că Sfântul Ioan era la curent cu toata afirmaţia şi a sancţionat carcaterul maliţios al replicii şi nu impietatea aşa-zisei „erezii".

[5] Socrates, *Historia Ecclesiastica*, VI, 11, *PG* 67, 700.

[6] Richard Bishop, „Traces of a Contretemps in Severian of Gabala's Ascension Sermons", în: Peter Van Deun and Josien Segers (eds.), *John Chrysostom and Severian of Gabala: Homilists, Exegetes and Theologians* (Orientalia Lovaniensia Analecta), Peeters, Leuven, 2019, p. 39-63.

primăvara anului 402, cu ocazia prazniculuiÎnălţării Domnului (15 mai), episcopul Gabalei a rostit două omilii: una în biserica Învierii (Anastasia) – *In ascensionem domini* (*CPG* 5028/4236a.7) – şi cealaltă – *In ascensionem et in principium Actorum* (CPG 4187) – în biserica din „suburbia Elaia" [ἐν προαστείῳ τῆς Κωνταντίνου πόλεως, ᾧ ἐπωνύμον Ἐλαία][7], situată dincolo de Cornul de Aur, pe un deal deasupra suburbiei Sykai, adică foarte aproape de locul pe care se află astăzi Turnul Galata[8], unde se constituise o leprozerie[9] după întemeierea Constantinopolului. Cel mai probabil Severian şi-a creat un auditoriu constant care îl frecventa şi după întoarcerea Sfântului Ioan, urmându-l în locaţii diferite unde episcopul Gabalei continua să predice pentru susţinătorii săi, poate chiar în prezenţa unor membri ai familiei imperiale[10].

Contribuţia lui Richard Bishop se dovedeşte cu atât mai importantă cu cât îşi propune să evidenţieze urmele unei disensiuni pe baza materialului omiletic severian, şi o primă observaţie este tentativa lui Severian de a se alătura adevăraţilor sacerdoţi cum ar fi episcopul nicean Pavel al Constantinopolului (†350), „care nu a linguşit, ci a învăţat în adevăr. Şi a suferit pentru el, a fost izgonit pentru el şi a fost încununat pentru el"[11]. Dincolo de ironia că Severian face apel la autoritatea unui episcop depus în repetate rânduri, exilat şi ucis în cele din urmă la Cucuz, unde era surghiunit, acest pasaj ar putea constitui într-o interpretare forţată o dovadă că Severian fusese deja izgonit din Constantinopol după revenirea Sfântului Ioan şi între timp fusese rechemat de către împărăteasa Eudoxia. Richard Bishop se poziţionează ceva mai prudent pe marginea acestei cronologii invocând drept argument însăşi rostirea celor două omilii cu ocazia prazniculuiÎnălţării, când conflictul dintre susţinătorii lui Severian şi ai lui Hrisostom începuse să se înteţească, dar nu încă nu se manifestase deschis într-o sciziune ireparabilă[12].

---

[7] Socrates, *Histotria Ecclesiastica*, VII, 26, *PG* 67, 800.

[8] Albrecht Berger, „The Cult of the Maccabees in the Eastern Orthodoc Church", în Signori, Gabriela (ed.), *Dying for the faith, killing for the faith: Old Testament faith-warriors (1 and 2 Maccabees) in historical perspective*, Brill, Leiden, 2016, p. 108.

[9] John W. Nesbitt, „The Orphanotrophos: Some Observations on the History of the Office in Light of Seals", în: Jean-Claude Cheynet, Claudia Sode (ed.), *Studies in Byzantine Sigillography*, Vol. 8, De Gruyter, München/*Leipzig*, 2003, p. 52.

[10] Richard Bishop, art. cit., p. 47.

[11] Severian, *In ascensionem domini* (*CPG* 5028/4236a.7), în: E.S. Chatzoglou-Balta, „Λόγοι στὴν ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου ἀποδιδόμενοι στὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο. Προλεγόμενα σὲ μιὰ κριτικὴ ἔκδοση", în: *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 53 (2009), p. 342.

[12] Mulţumesc şi pe această cale domnului Richard Bishop pentru amabilitatea cu care a dezvoltat şi mi-a clarificat câteva intuiţii pe marginea acestui subiect.

Asocierea cu ierarhul martir nu este deloc întâmplătoare, ci are menirea de a-i consolida statutul de campion al comunităţii ortodoxe din Constantinopol, înscriindu-se astfel în tradiţia ortodoxă emergentă. În acelaşi timp se prezintă ca un destoinic apărator al intereselor bisericii Anastasia[13], făcând să planeze suspiciuni asupra ataşamentului Sfântului Ioan faţă de Ortodoxie[14]. Mai mult decât atât Severian refuză să-l identifice pe Hrisostom ca „părintele nostru comun" şi relativizează ierarhia eclezială, subliniind că păstorii şi credincioşii deopotrivă sunt îndrumaţi de către Păstorul cel Bun din ceruri[15]. Deşi sugerează o atmosferă de rivalitate între predicatorii de atunci din Constantinopol, totuşi Severian de Gabala neagă că această separare a ajuns pe punctul de a deveni o schismă, dar dacă s-ar produce vreuna în cele din urmă, ar surveni pe fondul unor suspiciuni neîntemeiate în privinţa sa[16].

Ţinând cont de preocuparea lui Severian de a-şi consolida poziţia devine lesne că animozitatea dintre episcopul Gabalei şi Gură de Aur a crescut şi mai mult. Din nou a fost nevoie de intervenţia augustei pentru a reface comuniunea dintre cei doi episcopi, iar Severian depindea de validarea Sfântului Ioan. Dar

> „În ciuda multelor rugăminţi, Ioan a refuzat întâlnirea cu acesta (Severian). Până când împărăteasa l-a aşezat pe fiul ei Teodosie pe genunchii (lui Ioan) în biserica dedicată Apostolilor, insistând şi mult jurându-se, doar să se alăture cu prietenie lui Severian"[17].
>
> „Însă Ioan a evitat prietenia cu acela şi nu s-a lăsat înduplecat de îndemnurile nimănui, până când împărăteasa Eudoxia l-a pus în biserica dedicată Apostolilor pe genunghii lui Ioan pe fiul (ei) Teodosie, care era pe atunci copil şi acum conduce în chip fericit imperiul, şi jurându-se cu multe făgăduinţe, doar să-l convingă să-l primească pe Severian cu prietenie. În acest mod nu s-au împăcat decât de faţadă şi nimeni nu a dat curs (acestei) dispoziţii înşelătoare, rămânând vigilenţi unul faţă de celălalt"[18].

Pentru a consfiţi actul formal al reluării comuniunii, cei doi episcopi s-au prezentat în faţa comunităţii, unde Sfântul Ioan a rostit această cuvântare despre reprimirea lui Severian, iar a doua zi episcopul Gabalei a găsit de cuviinţă să dezvolte tema păcii într-o altă iscusită omilie.

---

[13] Biserica Anastasia a fost clădită cel mai probabil în preajma palatului lui Ausonius şi al Teodorei, verişoara Sfântului Grigorie Teologul, în care a funcţionat capela Învierii începând cu anul 379.

[14] Richard Bishop, art. cit., p. 43-47.

[15] *Ibidem*, p. 48-50.

[16] *Ibidem*, p. 58-59.

[17] Sozomen, *Historia Ecclesiastica*, VIII, 10, *PG* 67, 1544.

[18] Socrates, *Historia Ecclesiastica*, VI, 11, *PG* 67, 700.

Text

Cuvântarea „Despre primirea lui Severian" este cunoscută exclusiv prin intermediul unei tradiţii manuscrise latine destul de incerte. Totuşi, subiectul abordat indică dincolo de orice dubiu că avem de-a face cu o cuvântare autentitcă rostită într-un moment condiţionat nu de vreun prilej liturgic, ci de un episod anume din activitatea Sfântului Ioan.

Dimensiunile reduse ne fac să presupunem că avem de-a face mai degrabă cu un rezumat care are uneori aspectul unei glose foarte latine în fond şi formă, ca şi cuvântarea *De regressu*[19]*,* sau, în cel mai bun caz, reprezintă o versiune trunchiată[20]. Important pentru noi este faptul că reţine cele mai importante idei ale textului hrisostomic.

În ceea ce priveşte conţinutul se pot distinge câteva teme şi motive mai importante. Între acestea amintim relaţia strânsă dintre cap şi trup, lider şi comunitate, părinte şi copii, legătură ce subzistă prin coordonare şi, mai ales, prin subordonare. Astfel pregăteşte terenul pentru îndemnul părintesc care trebuie primit cu ascultarea cuvenită şi îndeplinit ca atare. O altă faţetă a acestei relaţii este datoria păstoriţilor faţă de episcopul lor de a-l proteja prin iubire şi devotament. De această dată misiunea ierarhului este de a aduce împăcare şi de a vesti pacea, darul divin, acordat oamenilor prin lucrarea răscumpăratoare a Mântuitorului.

Subtext

În forma păstrată omilia se dovedeşte o nouă demonstraţie de forţă şi o eficientă consolidare a propriei autorităţi într-un moment delicat. Este un apel la fidelitatea păstoriţilor şi, sub pretextul îndemnului la pace, le aduce în atenţie conflictul iscat în Biserică. Astfel cere supunerea auditoriului de care este legat „organic", precum capul de trunchi sau tatăl de fii şi, prin urmare, oricine ar încerca să intervină între episcop şi comunitatea sa săvârşeşte un act nefiresc şi vătămător. Apelul la aceste imagini indică faptul că Ioan Hrisostom creează voluntar o dispoziţie defavorabilă lui Severian, iar prin metafore şi analogii operează la nivelul cunoaşterii intuitive a ascultătorilor care pot recunoaşte în episcopul Gabalei intrusul care perturbă relaţiile fireşti din cadrul comunităţii. Pe de altă parte, referinţa constantă la o legătură firească şi constitutivă trimite şi la loialitatea credincioşilor faţă de propriul lor grup[21].

[19] *Ibidem*, p. 113.

[20] Wendy Mayer, „Severian and John on authority: Exploring the agency of their preaching in the Johannite schism", în: Peter Van Deun and Josien Segers (ed.), *John Chrysostom and Severian of Gabala: Homilists, Exegetes and Theologians* (Orientalia Lovaniensia Analecta), Peeters, Leuven, în curs de apariţie, p. 4.

[21] *Ibidem*, p. 9.

Vorbind despre pace, Sfântul Ioan face tot posibilul pentru a-şi consolida propria poziţie şi autoritate faţă de Severian, în favoarea căruia ar părea că mijloceşte acum[22]. Fără să îşi revendice explicit autoritatea, Gură de Aur imprimă abil în conştiinţa ascultătorilor ideea că el este singurul care poate realiza această împăcare în virtutea puterii spirituale pe care o posedă ca tată responsabil faţă de fiii săi duhovniceşti. Însăşi invocarea păcii o face în mod autoritar. Se cuvine a vorbi despre pace şi a o proclama în Biserică, ceea ce trimite subtil la îndemnul liturgic al episcopului, dar în acelaşi timp îşi consolidează poziţia pentru că acordarea păcii rămâne totuşi prerogativa protosului.

Simulând calmarea maselor, tonul omiliei pare să instige mai degrabă la marginalizarea lui Severian care a încercat să se interpună între episcopul legitim şi păstoriţii săi.

Din desfăşurarea ideilor reiese că oratorul răspunde la reacţiile auditoriului său, având conştiinţa că deţine controlul deplin asupra maselor. Prezentându-l pe Severian mulţimilor, acestea izbucnesc în urale, dar nu neapărat de bucurie că îl revăd pe episcopul Gabalei, ci pentru că le-o cere părintele lor. Era o nouă demonstraţie pentru Severian care trebuia să accepte că nu va reuşi niciodată să-i mobilizeze pe constantinopolitani aşa cu o făcea Ioan Hrisostom.

Deşi formal le cere păstoriţilor să-l reprimească pe Severian în comunitate, Sfântul Ioan accentuează că totuşi acest lucru nu este lesne de făcut, reacţia firească la vederea ierarhului sirian fiind una de tulburare şi mânie şi doar darul supranatural al păcii dumnezeieşti poate stinge toate resentimentele care se nasc din astfel de situaţii. Cerându-le să lepede tulburarea („încetaţi, liniştiţi-vă, controlaţi-vă sufletele, stăpâniţi-vă mânia"), Sfântul Ioan o invocă subconştient, şi dă de înţeles, deliberat sau involuntar, că Severian nu este un om de încredere, ci mai degrabă o ameninţare pentru comunitate. Pentru Wendy Mayer cuvântarea nu acţionează la nivel cognitiv pentru a slăbi ostilitatea auditoriului faţă de Severian, ci mai degrabă contribuie la conturarea ei[23].

Bucuria aparentă a deschiderii credincioşilor către episcopul Gabalei este permanent umbrită de gravitatea consecinţelor inerente oricărui conflict de autoritate, precum şi de vigilenţa cu care Sfântul Ioan trebuie de acum înainte să acţioneze sau, mai bine zis, să se izoleze, dezamăgit profund de această experienţă.

Plasându-se pe poziţia de sol sau negociator, Gură de Aur pare că se detaşează de conflict, disputa nu este între el şi Severian, ci în ultimă instanţă este vorba de o

[22] Idem, „John Chrysostom as Crisis Manager: The years in Constantinople", în: David C. Sim, Pauline Allen (ed.), *Ancient Jewish and Christian Texts as Crisis Management Literature: Thematic Studies from the Centre for Early Christian Studies*, T&T Clark, London, 2012, p. 142.

[23] Idem, „Severian and John on authority…", p. 9.

contradicţie între interesele episcopului din Gabala şi nevoile comunităţii, iar Sfântul Ioan doar mijloceşte împăcarea între poporul său şi lupul-diavol pe care îl somează să redevină oaie supusă în turma cuvântătoare a Constantinopolului, asumându-şi rolul de oaspete cuviincios, care îşi respectă gazdele şi regulile casei pe care o vizitează.

În mod subit, determinat de înlănţuirea spontană a ideilor sau de omiterea unui pasaj din originalul grec, de la acţiunea pacificatoare a Bisericii care curmă orice tulburare se trece la supunerea faţă de capetele încoronate („se cuvine să ne supunem regilor, în special când ei înşişi se supun legilor bisericeşti"), invocându-se şi aici un temei scripturistic (Tit 3.1). Supunerea are totuşi un criteriu: credinţa monarhului şi mai ales armonizarea voinţei politice cu disciplina ecleziastică. Această referinţă poate fi văzută ca fundament pentru susţinerea unei ascultări şi mai mari faţă de reprezentanţii autorităţii spirituale („Cu cât mai mult [trebuie să se supună] cârmuitorului religios şi celui ce lucrează pentru Biserică?"). Dar în acelaşi timp, putem bănui sau chiar forţa o trimitere (post factum) la presiunile Eudoxiei de a-l reprimi în comuniune pe Severian. Stăruind asupra textului hrisostomic devine evident că rangul nu este suficient pentru a genera autoritatea în Biserică, ci trebuie îndeplinite şi condiţiile canonice. Iar pentru acest lucru este absolut necesar ca sacerdotul să „lucreze pentru Biserică" şi nu în vederea îndeplinirii obiectivelor personale sau urmărirea unei agende proprii.

II
Omilia despre primirea lui Severian[24]

Precum este necesar ca trupul să fie unit cu capul, la fel şi Biserica [trebuie să fie unită] cu episcopul şi poporul cu împăratul; şi [precum] tulpina [este unită] cu rădăcinile, şi râurile cu izvoarele, tot aşa [sunt] şi fiii cu tatăl şi discipolii cu dascălul (lor).

Dar acestea nu le adresăm iubirii voastre din exces, ci pentru că trebuie să spun anumite (lucruri) în prezenţa voastră, ca nimeni să nu fie tulburat, nici să nu se ivească vreo întrerupere a predicii noastre, ci ca să sporească în voi supunerea ucenicilor şi să se vadă clar dragostea ce o purtaţi părintelui (vostru).

Împodobiţi-mă, fiilor, şi puneţi-mi coroana ascultării voastre, faceţi-mă să fiu socotit fericit în prezenţa tuturor şi preaslăviţi învăţătura mea prin ascultarea voastră după îndemnurile apostolului care spune: „Ascultaţi pe mai-marii voştri şi vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea de ele seamă" [Evr 13.17].

[24] Traducere realizată după textul latin editat de J.-P. Migne în *PG* 52, 423-426.

Deci vă atrag atenţia cu privire la acestea, ca nu (cumva) cineva să dispreţuiască mustrarea noastră. Căci (şi eu) sunt părinte, şi este necesar ca să-i povăţuiesc pe fii cu sfătuirea: precum firea cărnii [îndeplineşte acest rol] în părinţii trupeşti, acesta îl lucrează în noi harul Duhului. Sunt părinte (şi eu), iar părintele se îngrijorează foarte mult pentru fiii săi, astfel încât sunt pregătit să-mi vărs sângele meu pentru voi. Şi în aceasta nu am niciun merit. De fapt este legea apostolică şi spune porunca Domnului „Păstorul cel bun îşi pune sufletul pentru oile sale" [*In* 10.11]. Dar şi voi să faceţi asemenea faţă de noi, pentru că pe de altă parte şi voi sunteţi legaţi prin dragostea spre noi. Căci ascultaţi-l şi pe Pavel, care spune: „Salutaţi, zice el, pe Priscila şi pe Acvila, împreună-lucrătorii mei în Hristos, care şi-au pus grumazul lor pentru viaţa mea" [*Rm* 16.3-4].

Precum frumos lucru este ca păstorul să fie sacrificat pentru oi, astfel şi invers frumos lucru este ca şi oile să nu fie despărţite de păstor nici [chiar] de moarte. De fapt când ar fi nedespărţite de el, [oile] nu s-ar teme de lupul-diavol. Căci zidul dragostei este mai tare decât oţelul: „Frate ajutat de frate este ca o cetate tare şi sigură" [*Prov* 18.19]. Dar pun acestea înainte pentru ca să ascultaţi cele pe care le spuneam cu toată dragostea şi să nu înceapă vreunul dintre voi să se tulbure.

Vă vorbim despre ceea care este demn de vorbit în biserică şi care este demn de ascultat cu bucurie. Vă vorbim vouă despre pace. Şi astfel, ce este mai potrivit, decât ca arhiereul lui Dumnezeu să convingă poporul [cu privire la] pace? Nu este nicio contradicţie, iar unde misiunea (este) sfântă, [acolo] este primit şi solul. Vă vorbim despre pacea, pentru care Fiul lui Dumnezeu s-a pogorât pe pământ, ca să împace prin sângele [Său], nu doar cele ce sunt pe pământ, ci şi pe cele din cer şi să unească cele pământeşti cu cele cereşti. Vă vorbim despre pacea, pentru care Fiul lui Dumnezeu a pătimit, pentru care a fost răstignit şi îngropat, ca să ne lase nouă în urmă toată bogăţia moştenirii [Sale], şi ca şi cum ne-a dat zidul Bisericii, pe care a aşezat-o pavăză împotriva diavolului, pe care a dat-o ca sabie împotriva demonilor, pe care a aşezat-o ca port prea liniştit celor credincioşi, pe care ne-a dat-o ca ispăşire înaintea lui Dumnezeu, pe care ne-a încredinţat-o ca iertare a greşelilor; pentru aceasta deci am fost trimis la voi (în calitate de) sol.

Nu mă faceţi să mă ruşinez, nu discreditaţi misiunea mea, vă rog să vă liniştiţi. Cu puţin înainte s-au petrecut multe întâmplări dureroase în Biserică, mărturisesc înaintea lui Dumnezeu, dar nu laud tulburările, [iar] certurile nu le preţuiesc. Ci să lăsăm de-o parte acum acestea; încetaţi, liniştiţi-vă, controlaţi-vă sufletele, stăpâniţi-vă mânia; acum aceasta este de ajuns şi Biserica va lucra pentru ca tulburarea să se sfârşească şi să se oprească. De fapt se cuvine să ne supunem regilor, în special când ei înşişi se supun legilor bisericeşti. [Căci] spune şi apostolul: „să se supună stăpânirilor şi dregătorilor" [Tit 3.1]. Cu cât mai mult (trebuie să se supună) cârmuitorului religios şi celui ce lucrează pentru Biserică?

Deci dacă am pregătit sufletele voastre ca să fie primită solia mea, primiţi-l pe fratele nostru episcopul Severian.

[Probabil în acest moment Severian este arătat mulţimilor care reacţionează cu urale]

Sunt recunoscător pentru faptul că predica mea este acompaniată de laude. Mi-aţi dat roada ascultării. Acum mă bucur că am sădit sămânţa cea bună. Iată, îndată voi culege şi snopii de grâne. Să vă răsplătească Domnul cu răsplata bunătăţii şi cu plata ascultării. De fapt acum i-aţi oferit lui Dumnezeu adevărata ofrandă a păcii, pentru că nimeni nu a fost tulburat când a auzit acest nume [al lui Severian], ci cu dragoste îl primiţi; la fel [când] l-am rostit în predică, aţi izgonit toată mânia din suflet. Deci primiţi-l pe el cu toată inima, cu braţele deschise. Dacă s-a petrecut ceva supărător, lăsaţi-l de-o parte, pentru că în timpul păcii nu există amintirea neînţelegerilor, ca să fie bucurie în cer, bucurie pe pământ, fericire şi veselie duhovnicească în Biserica lui Dumnezeu.

Şi cu privire la restul să ne rugăm ca Dumnezeu să afle Biserica vrednică de a o păzi netulburată[25], dăruindu-ne pace statornică şi necurmată în Hristos Iisus, Domnul nostru, a căruia este slava împreună cu Dumnezeu-Tatăl şi împreună cu Duhul Sfânt în vecii vecilor. Amin.

[25] Pacificam – lit. în pace, paşnică.